

BUDAPESTI HÍRLAP

Megjelenik hétfő kivételével mindennap.

Előfizetési árak: Egész évre 28 kor., félévre 14 kor., negyedévre 7 kor., egy hónapra 2 kor. 40 fl. Egyes szám ára helyben és vidéken 10 fl.

Hirdetések milliméter számításal, díjszabás szerint.

Főszerkesztő és laptulajdonos:

Rákosi Jenő.

Szerkesztőség: VIII. ker., Rökk Szilárd-utca 4. sz. Telefon 54—63.

Kiadóhivatal: VIII. ker., József-körút 5. sz.

A kiadóhivatal telefonjai: Előfizetés 55-95. Elárusítás 55-53. Apróhirdetés 55-95. Hirdetés 55-53. Könyvkiadó 55-53. Igazgató 61-04.

Visszapillantás Roosevelt látogatására.

Írta Apponyi Albert gróf.

Budapest, ápr. 23.

Most, hogy lezajlottak a nagy amerikai polgár látogatásának napjai, illő e látogatásra visszapillantást vetni. Mert több az a pusztán napi szenzációnál; esemény, a javából, még pedig örvendetes és üdvös. Roosevelt rokonszenvező érzéssel jött körünkbe és meleg barátsággal távozott belőle. Ez nála nemcsak annyit jelent, a mennyit közönséges utazónál kellemes turista-benyomások jelentenek; hisz ő nem mint kéjutazó járja be Európát, hanem azért, hogy személyes észlelések által egészítse ki tudását Európa közéleti tényezőiről: uralkodókról, államférfiakról, de főleg nemzetekről. Nem volna amerikai ember, ha nem vetné a fősúlyt arra, a mi maradandó: a nemzetekre. E tényezők összefoglaló fölismerésébe, hogy úgy mondjam, Európa politikai térképébe már előbb beleillesztette volt nemzetünket, melynek a múltban való küzdelmeiről, mostani helyzetéről és jövődől hivatásáról világosabb fogalmakkal bír, mint hazánk határain kívül bárki és mint határainkon belül is sokan. A mit most személyes érintkezés közben észlelt, a mit számtalan apró, de jellemző incidens az ő fürkésző szeme előtt megvilágított, az

elevenné tette lelkében a már előbb megalkotott képet, talán egyes részletekben módosította, de sziklaszilárdan erősítette hitét abban a nagy hivatásban, melyet az egységes és önálló magyar nemzetnek, Ausztriával szilárd kapcsolatban, de korántsem abba beleolvasztva, teljesítenie kell és a melynek teljesítésére a szükséges erő-rezervákkal bőségesen bír. Valóban jól esik a napi bonyodalmak által a tulságig befolyásolt magyar elmének az érintkezés egy olyan fényes idegen elmével, minő Roosevelté, a ki ezeket a bonyodalmakat szintén ismeri, de történelmi és világpolitikai szempontokból mérlegelvén, nem úgy értékeli, hogy egy pillanatig is ingadozzon nemzetünkben való hite, jövőnkben való bizalma. Az a fogadalom pedig, a melyet bábolnai felköszöntőjében tett, hogy teljes erejével helyt fog állani értünk, a részint tájékozatlan, részint félrevezetett nyugati, első sorban amerikai közvélemény előtt, annyit jelent hazánk számára, mint egy nagyjelentőségű erkölcsi szövetség megnyerése. Mert a mit Roosevelt mond, azt meg is teszi; ez az úgy pedig valóban szívéhez van növe. Az a nagy és szenvedélyes igazságérzet, mely lelkében él, fölháborodik azon a tényen, hogy egy nemzet, a melynek dicső múltja és a jövőben fontos missziója van, mely nem bánt senkit, senkinek jogkörét még

csak gondolatban sem érinti, melynek igazán nem lehet más bűnét fölfedezni, mint hogy élni akar és ezért a nemzeti élet nélkülözhetetlen szerveit birni akarja: hogy, mondom, egy ilyen békés és igénytelen nemzet folytonos leszólásnak és egy egész hazug hajszásnak legyen kitéve. Ebből a forrásból táplálkozik az a fölbuzdulás, a mely nekünk e hatalmas szövetséget megszerezte. Mert hogy hatalmas, arra nem kell más bizonyíték, mint ennek az egyszerű polgárnak diadalutja egész Európán át és az a fogadtatás, a mely reá otthon vár.

A mi már most a benyomások természetét illeti, a melyeket Roosevelt nálunk magába szítt, az igazságtól legtávolabb esnék minden olyan föltevés, mely azokat bármiféle pártpolitikai szemponttal hozná összeköttetésbe. A legkülönbözőbb pártállású egyénekkal érintkezett, de talán azoknak egyike sem volt olyan kicsinyes, hogy e találkozásból a maga apró játéka számára akarjon valami előnyöskét kiszorítani. Maga Roosevelt pedig élesen meg tudja különböztetni, hogy egy idegen nemzet életében mi az, a mit megértenie, tudnia, saját lelke meggyőződésévé alakítania lehet és mi az, a minek elintézését kizárólag ama nemzet fiaira kell bízni, a miben az állásfoglalásra idegen ember sem kellően megalapozott tudással, sem illetékességgel nem

birhat. Az első kategóriába tartoznak nemzeti létünk amaz alaptételei, melyek fölött nem lehet jó magyar emberek közt kontroverzia: állami önállóságunk, nemzeti egységünk; a másodikba a módszer, a melyet az egyik és a másik politikai irány ez alaptételek érvényesítése érdekében követni helyesnek tart. Ezekről a kontroverz kérdésekről valóban csak informatív jellegű közléseket kerestt és nyert illusztris vendégünk; e közlésekből pedig kettőt vehetett ki egész határozottsággal: először azt, hogy nemzeti politikánk, bár át van hatva az emberi haladás nagy általános eszményeitől, ezek érvényesítése felé mindenkor csak olyan uton és olyan módon fog haladni, a mely a nemzeti egyéniség fentartását és megerősödését biztosítja — a mi teljesen megfelel az ő amerikai politikája jellegének; másodszor pedig azt, hogy a magyar nemzet jogos, törvényes és természet szerű törekvései nem állanak ellentétben a kettős monarkia nagyhatalmi állásának föltételeivel.

Mint minden kiváló idegen államférfi, kivéven olyanokat, a kik hazának is bevallott vagy titkos ellenségei, (mert olyan törekvéseket képviselnek, melyek első sorban hazánk biztosságát fenyegetik), Roosevelt is nagy súlyt vet erre a szempontra és megnyugvására szolgálhatott annak megállapítása, hogy nincs Magyarországon komoly tényező, a mely azzal ellentétben keresné hazánk önálló és teljes nemzeti létének kiépítését. Egy véletlen incidens pedig egyenesen megmutatta neki is, hogy honnan fenyegeti igazi veszély a pragmatika szankció által megállapított kapcsolatot. A míg ő ugyanis itt egy hangot sem hallott, a mely Ausztriát kisebbsíteni iparkodott volna és mindenki csak örült a bécsi látogatás erkölcsi sikerének, addig a derék Reichspost, az ezidőszerint legbefo-

lyásosabb osztrák körök szócsöve, neki rontott annak a nyilatkozatnak, a melyben vendégünk, minden politikai vonatkozás nélkül, Magyarország történeti multjának megbecsülését és hazánk iránt való rokonszenvét juttatta kifejezésre. Ezeknek az osztrák köröknek szemében tehát bűn az, ha valaki minket megbecsül, minket szeret. Órahosszáig tartó magyarázatok nem világíthatták meg jobban a helyzetet, mint ez az — önönmagában véve jelentéktelen incidens. Most már tisztán láthatta Rooseveltt, hogy az a sajnálatos érzelmi diszharmónia, a mely a monarkia két állama közt létezik, honnan nyeri táplálékát és hogy ki érte felelős. Ellenségeink féktelen szenvedélye egy szarvas-hibát követtetett el velük, mely a mi igazunkat teljes világításba helyezte.

A visszapillantás erre a látogatásra tehát mindenképpen derűs és biztató. De valóságos kötelességmulasztást követnek el, ha rá nem mutatnék arra a derék férfin, a kié oroszánrésze az érdemnek, hogy nemzetünk és az ő nagy amerikai barátja ekképp közelebb jutottak egymáshoz. Ez a férfi washingtoni nagykövetünk, Hengelmüller László báró. Mint közös funkcionárius kötelességszerűleg gondoskodott arról, hogy a monarkia mindkét állama Rooseveltt uti tervébe fölvéttessék és a látogatás erkölcsi eredményeiben egyaránt részesülhessen; de gondoskodott arról is, hogy e látogatásnál azok külön egyénisége és paritása törvényeink és érzelmi világunk követelményei szerint kifejezésre jusson és így hazánk temperamentuma is gyakorolhassa hatását a kitünő utazóra. S vajjon gondolható-e, hogy Rooseveltt ennyi rokonszenvvel jött volna körünkbe, ha őt erre elő nem készíti az a bizalmas barátság, a melyben évek óta áll egy nagykövettel, a ki egyuttal jó magyar ember?

Az én tisztelt barátom nem egy kérdésről valószínűleg másképp gondolkodik és másképp beszél, mint én; de hogy hazánk szeretetének terjesztésén buzgón és sikeresen működik, arról beszámolt egy nagy eredménnyel, olyannal, a melyért hálával és elismeréssel tartozunk neki mindnyájan.

Zichy Tivadar gróf Kossuthnál. Zichy Tivadar gróf, a legutóbbi delegáció elnöke, értesülésünk szerint, holnap délelőtt meglátogatja Kossuth Ferencet és meghívja Diószegre, a hol május nyolcadikán politikai összejövetel lesz abból az alkalomból, hogy a kerületet Molnár Ákos tíz év óta képviseli. Zichy Tivadar gróf már régebben is kijelentette, hogy helyesli Kossuth Ferenc politikáját és alkalmasint a holnapi látogatáson is hasonló nyilatkozatot tesz.

Az egyesült bosnyák-szerb pártok programja. Az egyesült szerb pártok harmincas bizottsága a tegnapi napon publikálta a pártok közös programját és a hivatalos jelöltek névsorát. A program — mint a *Boszniai Hírek*-nek Szerajevóból táviratozzák — erősen hangoztatja azt a követelést, hogy Bosznia-Hercegovina önálló közigazgatási terület legyen az államiság kritériumaival. Bosznia-Hercegovina ügyeibe más kormányok bele ne avatkozhassanak, a törvényhozás kizárólag a bosnyák országgyűlést illesse meg. A pragmatikus közös ügyekben Bosznia-Hercegovina részére teljes paritást és független szerződés-kötési jogot kérnek. A belső közigazgatásra vonatkozóan a program követelése, hogy Bosznia-Hercegovina demokratikus parlamentarizmussal bíró alkotmányos állam legyen, a törvényhozást és legfőbb ellenőrzést az általános, titkos, egyenlő választói jog alapján egybegyűlt országgyűlés gyakorolja. Felelős kormányt s a parlament kisebbség védelmét követelik. A program további pontjai: Birói függetlenség, közigazgatási bíróság, állami organumok által okozott károkért állami kártérítés. Az agrárkérdés megoldása kötelező kmetmegváltás útján; a kisbirtok létminimuma. Szerb jellegű nemzeti közoktatás. Kizárólagos szerb hivatalos nyelv; cirillírás. Vallásfelekezeti egyenlőség.

Az osztrák képviselőházból. Bécsből jelentik: A képviselőház ma a kölcsönjavaslatokat harmadik olvasásban is elfogadta és ezután folytatta Vukopics sürgős javaslatát a dalmát vasutak dolgában. Fölszóllaltak: Neumann, Ellenbogen, Steiner és Sustersics képviselők, a kik mind a dalmát vasutépítke-